

Hesteavlen 1887.

Af Konsulent, Dyr læge J. Jensen.

De ukjendt høje Priser, som efter den franske Krig kom paa vort Landbrugs dyriske Produkter, og som med smaa Svingninger holdt sig ind i dette Decennium, var man i de mange Aar bleven saa vant til at anse for normale, at Mange vægrede sig ved at tro paa, at Prisfaldet, selv da det havde udbredt sig til »alt« og stadig blev stærkere, var alvorligt og varigt. Men efterhaanden fik selv de mest Vantro Troen i Hænde. Man tvinges destoværre nu til at anse »de daarlige Tider« for stationære, eftersom de lave Priser begynde at fæstne sig, derfor søge de fleste ogsaa at finde sig til Rette i de forandrede Forhold, at gjøre det mest mulige ud af hver Del, ligesom det: at bygge sin Fremtid paa, at de gode Tider snart skulle komme igjen, taber Dag for Dag i Kurs. Og se vi tilbage udover dette, vel nærmest abnorme, Tidsrum, kan det ikke skjules, at Priserne endnu ere respektable paa vore vigtigste Udførselsartikler, ligesom der jo er god Afsætning for alle Slags gode Varer.

Der er vel ikke nogen meget finere Maalestok for »Tiderne« end Hestepriisen og Hestemarkedet. Krigen og Milliardbevægelsen fik derfor en uhyre Indflydelse paa Hestene — især de forskjellige Slags Arbejdsheste —, der bleve særdeles efterspurgte til uhyre Priser. Prisstigningen var i Løbet af 5 Aar omtrent 100 pCt. for

jydske Heste, og den skyldtes dels Krigen med dens uhyre Forbrug, hvorved de Heste opdrættende Egne bleve udtømte og dels det stærke Liv i alle Forretningsgrene, dog især i Handel og Industri, der blussede op efter Krigen. Men de nævnte Virksomheder bruge helst meget store og svære Heste som de fordelagtigste; derfor blev Efterspørgselen saa stor for den Slags, at de Lande — som Belgien og Nordfrankrig samt England — der have de svære Træk-racer, ikke kunde tilfredsstille Behovet. Danmark, hvis Heste staa de nævnte Racer nær i Bygning og tilmed ere bekendte for deres Brugsdygtighed, maatte ogsaa holde for, endskjøndt det jo ikke rigtig var den Vare, vi især producerede. Men kunde man ikke faa Nr. 1, tog man til Takke med Nr. 2 eller 3—4. Det gjaldt frem for alt at »synes«, Størrelse og Masse skulde der til, det var jo de iøjnefaldende Egenskaber, derimod gjaldt det ikke saa nøje med Kvaliteten, den forstaaer kun Faa sig rigtig paa, og — i ethvert Fald vare Hestene maaske ligesaa solide som adskillige af Forbrugerne.

Denne Humbugsperiode, med dens Efterspørgsel efter store, fede Heste — selv om de heller ikke vare rigtig gode — til langt højere Priser end mindre, men bedre, bidrog mægtig til at faa Opdrætterne til fornemlig at tragte efter Størrelse, selv om det skulde ske paa virkelig gode Egenskabers Bekostning. Akkurat de samme Udtalelser hører man om Forholdene andetsteds, ogsaa i England, saa vore Opdrættere i det Stykke i Virkeligheden ikke ere dummere end de kloge Englændere. Sagen er, at hvor Hestetillæg er en Forretning, dér bøje Opdrætterne ligesom andre Fabrikanter sig øjeblikkelig for Markedets Krav. Men det gaaer langt fra saa hurtig at forøge Størrelsen hos et Lands Heste, især naar Præg og Godhed skal bevares, som at gjøre Forandring ved andre Fabrikationsgjenstande. Videnskaben lærer jo nok, at man »efter Behag« kan omforme Dyrelegemet gennem Plejen og da navnlig frembringe den ønskede Størrelse ved rigelig Ernæring, men det véd Praktikere meget godt, at sligt

ikke maa opfattes bogstaveligt. Man kan jo nok »drive« Plage et Aar frem i Væxten, men saa standse de til Gjengæld ogsaa desto for i Udviklingen.

Det første Udslag af denne Higen efter Størrelse var, at Opdrætterne tragtede efter store Tillægsdyr, navnlig søgte man i de Egne, der vare rigtig med i Hestespørgsmaalet, at anskaffe sig store Følhopper — Hingstene ere jo i Reglen ikke smaa, i alt Fald paa Østkysten af Jylland —, og alt begunstigede ogsaa denne Trafik: Markedet, Dyrskuerne, ja selv Videnskaben, der lovede det bedste Afkom af det store Moderdyr med stor Plads til Fosteret. Men desværre var der for faa gode, store Hopper, derfor tog mange til Takke med de store, daarlige, medens de mindre ikke attraaedes til Avl. Følgerne af denne Fremgangsmaade udeblev ikke, idet Markederne overalt blive fyldte med store, langbenede, uregelmæssige Heste, der under de nuværende Konjunkturer ikke ere Handelsvare, og som Ejerne heller ikke ere tjente med at beholde. Vi ere i Hestevæsenet ligesom i saa meget andet nu igjen ved at komme ind i et sundt Spor, Humbugen sidder ikke længere til Højbords, man tager ikke Skin for Virkelighed, det gjælder mindre om at synes end om at være.

Og Revolutionen, der er foregaaet med Hensyn til Hestemarkedet, er nu omtrent gaaet op for Opdrætterne. Vi skulle ikke have vor Hovedindtægt af en forfejlet Karrehest, som vi ikke have Betingelser for at opdrætte, og som vi selv ikke have Brug for, vi skulle holde os til »Mellemløben«, hvad selv den svære jyske Hest jo er imellem Trækhestene. At den Slags Heste, trods Tidernes Slethed, ikke ere mindre søgte end forhen, viser Statistiken klart.

Ikke mindst i Hesteavlen gjælder det at vide, hvad man vil, kan og skal samt at »alle« arbejde i samme Retning. Heldigvis er der nu ved at komme en bedre Forstaaelse af Hestesagen frem saavel hos Lederne som Opdrætterne, og der spores overalt en Bestræbelse efter at gjøre Fortidens talrige og store Synder i Hestevæsenet

gode igjen; dog er dette mange Steder rigtignok saa forkludret, og Begreberne ere saa forvirrede, at det ikke er noget Under, om man famler i Begyndelsen. Men i det mindste i Jylland arbejder man nu enig og støt hen imod det afstukne Maal.

Det er ogsaa nærmest dér og da igjen hos Gaardmandsklassen, at Hestevæsenet er i Mode, medens det for en Menneskealder og længere siden var et særlig interessant Diskussionsæmne paa alle Møder. Jeg antager, at man noget overseer Hesteavlens økonomiske Betydning for Tiden, men jeg troer dog, at hellere den maa staa lidt i Skygge end være Gjenstand for stor offentlig Omtale især af Dilettanter og Liebhaveere. Desværre opfattes Hesteavlen jo endnu af Mange fra et saakaldet »højere Standpunkt« og ikke som en slet og ret landøkonomisk Indtægtskilde — aldeles lig med Kvægavl og Smørproduktion. Men de alvorlige Tider for Landbruget skulle nok lære i alt Fald Opdrætterne at se nøgternt paa Sagen, og det staaer jo Idealisterne frit for praktisk at vise Vejen samt selv at ofre sig for det almene Bedste i Stedet for at tilraade Andre det.

Dog maa det noteres som et glædeligt Tidens Tegn, at vore Hippologer ikke udtale sig slet saa haanligt om vor nationale Arbejdsrace som tidligere. Mulig er man kommen til bedre Erkjendelse, det var jo det heldigste, eller maaske man føler, at den offentlige Mening ikke mere holder af alt for umotiveret Kritik i den Retning. Det er sørgeligt men sandt, at vor i Ind- og Udlandet stærkt efterspurgte Arbejdshest har haft sine værste Modstandere her i Landet. Og det staaer aabenbart i Forbindelse med dette Fejlsyn paa vort eget, at saa mange af de større og intelligenter Landbrugere slet ikke have taget sig af Landhesteavl, til Skade for den og dem selv; thi naar den drives dygtigt, er det maaske den mest lønnende Gren af Landbruget. Det har man forlængst indseet andetsteds, og f. Ex. i England er det for en stor Del store Landbrugere, der have de berømte »Stud« og tage Præmierne

ved Dyrskuerne. Men det kommer nok ogsaa til os, vi ere blot bagefter; i de senere Aar har man jo med Held optaget Kvægavlen paa Herregaardene. Naar blot den forkerte Opfattelse forsvinder, følger den gode og rationelle Landhesteavl sikkert i Køl vandet.

Det har altid i hippologiske Kredse været et yndet Æmne at fortælle om de lave Priser, vore »simple« Heste kostede, sammenlignet med de ædlere Heste i Udlandet eller dem, som solgtes her. Nu har man imidlertid saa meget Materiale mange Steder fra, baade over Priserne, der betales Opdrætterne af andre Racer, og hvad danske Heste koste i Udlandet, at deres Argumenter til Fordel for forædlede Heste ikke længere overbeviser Nogen. Vi kjende jo nu de beskedne Priser, der betales af den tyske Regjering for Remonter; i Hannover og Oldenburg, hvorfra de dyreste komme, har Prisen i 1887 været fra 600—850 Mrk., og den danske Remontekommission har efter et tysk Blad i Avgust kjøbt Remonter i Hannover for 550—950 Mrk. Prisen er i Frankrig som i Tyskland; ja selv i det dyre England er der ifjor i Gjennemsnit kun betalt 720 Kr. for lette Kavalleriheste, 750 Kr. for svære og 800 Kr. for Artilleriheste.

Til Sammenligning kan jeg meddele, at ganske ordinære danske Heste, ca. 10 Kv. 2—3", ere betalte med en Gjennemsnitspris af 875 Mrk. (780 Kr., omtr. 75 Kr. mere end for tilsyneladende bedre Ardennerne) af Sporvejs-selskabet i Frankfurt a. M. Og det glædelige for os er, at man fandt sig tilfreds med Prisen og fremtidig agtede at udvide Bestanden af danske Heste.

Paa Markederne i Hamburg er Forholdet i Reglen det, at naar 1ste Klasses Luxus Kjøreheste koste 1500 Mrk., staa 1ste Kl. danske Trækheste i 1200 Mrk.

Hesteprisen har hele Aaret, ligesom 1886, været lav, sammenlignet med de tidligere Aar. Den holdt sig mærkværdig højt, længe efter at andre Landbrugsprodukter begyndte at falde, men saa kom Touren ogsaa til den, og endnu er den vel snarest i Dalen. Og det er fornemlig

de simple Kvaliteter samt de ikke udviklede eller gamle Heste, Prissaldet er gaaet ud over. Naar man tager den Slags til Rettesnor, og det kan jo tildels være berettiget, da der er mest daarligt, saa bliver Hesteopdræt for Øjeblikket en vistnok mindre glimrende Forretning. Men det seer heller ikke altsammen slet saa sort ud. Gode Heste — hvoraf vi desværre have altfor faa — koste endnu en god Pris og ere stærkt efterspurgte. 1ste Klasses jyske Trækheste betales herhjemme med indtil 1000 Kr., medens 1. Kl. store, svære belgiske Karreheste koste indtil 2000 fr. (1450 Kr.) hjemme. Vore bedste Kunder for Øjeblikket ere Sporvogns- og Omnibusselskaberne, der begjærlig have søgt ikke altfor kolossale, men regelmæssige, solide Heste, med »god Gang«, til meget respektable Priser: indtil 8—900 Kr.

Omnibushesten er egentlig Idealet for den jyske Avl for Øjeblikket. Det er en kjøn, temmelig svær, bred, dyb trivelig Hest paa op imod 11 Kv., med god Farve, velstillede, rene, stærke Ben og god Bevægelse.

En saadan Avl giver ikke mange Skuffelser for Landmanden, især da han har hele Materialet dertil og alle Betingelser derfor. Først og fremmest er det en Slags Heste, han selv kan bruge, og som derfor ogsaa Andre ville købe. Efter al Sandsynlighed kan Opdrætterne gjøre Regning paa, at enkelte falde kolossalere ud, af hvilke de gode let sælges til endnu højere Priser, medens de ringere til Gjengjæld nu ikke ere de heldigste. Af Resten, der gaaer udenfor Beregningen, bliver der sandsynligvis foruden Plovheste, Æmner til Sporvogns- og Droskebrug. Nitter, hvoraf der falder adskillige i den forædlede Avl, kjendes der heldigvis kun lidt til.

Som et Bevis paa Holdbarheden af den hippologiske Sætning, at vor Landrace mangler Kraft, Udholdenhed og Energi, kan anføres, at den danske Hest for Øjeblikket betragtes som 1ste Klasses Sporvognshest i hele Tyskland. Man kan til Nød bruge en slap Hest til Markarbejde, men til Personbefordring kræves der virkelig Kraft og stærke

Ben. »Blodshesten«, der jo er Tysklands nationale Race, og som dér altsaa baade findes i stort Udvalg og til rimelig Pris, bruges kun undtagelsesvis til den Tjeneste, som den danske Hest, til Gavn og Glæde for os, nu snart har Eneret paa.

Markedsprisen paa jyske Heste har i 1887 omtrent stillet sig saaledes: 1ste Kl. 7—900 Kr. (en Del svære Heste især fra Sydjylland ere solgte til højere Priser). 2den Kl. 5—700 Kr. (Sporvognshestene). Droskeheste til Frankrig, (hvoraf der i Efteraaret var solgt mange — henved 2000 — ret gode og ikke smaa Heste til Spotpris) 3—400 Kr. 3-Aars Plage fra 3—700 Kr. efter Kvalitet, 2-Aars 3—500 Kr., Føl, hvoraf der udføres en Mængde — hvormange kan ikke vides endnu, da den ny Følrubrik i Toldlisterne staaer tom iaar — have iaar kostet omtrent som ifjor, 100—150 Kr. for ret gode Handelsføl. Hoppeføl, af udmærket Afstamning, hvoraf en Del ere opkjøbte af Foreninger, opnaa enkeltvis Priser af indtil 500 Kr. Selv tyske Opkøbere betale 3—400 Kr. for Stk. I det Hele taget er der ogsaa endnu gode Priser paa Plage og Hopper, tjenlige til Tillæg, og Efterspørgslen synes gennem Foreningsvirksomhed at tiltage. 2-Aars Hoppeplage ere betalte med indtil 6—700 Kr. Hingstplage koste naturligvis ganske anderledes Priser, saaledes 2—3000 Kr. for de bedste 2-Aars. 1ste Klasses Hingste ere ivrigere søgt end nogensinde. Der er iaar betalt 7500 Kr. for den 6-Aars 1ste Præmie-Hingst, »Thorvald«, af et Aktieselskab paa Mors, og der er forlangt 8—10000 Kr. for Stykket af to 4-Aars Hingste, men jeg troer nok, de kunne opnaa henved 8000 Kr. Derimod er der indenfor Landets Grænser ikke Spor af Efterspørgsel efter simple Hingste, hvoraf det vimler i de bedre Heste-Egne. Selvfølgelig have de kun lidt at bestille dér og ere egentlig til Besvær for Ejerne, medens de utvivlsomt vilde kunne gjøre Gavn i ringere Egne, hvor Niveauet er lavere, men der er næppe nogen Mulighed for en Masse-Flytning, thi Udstationering af sin Hingst holder den jyske Bonde ikke

af, og »Rejse-Hingste« ere mærkværdig nok næsten ukjendte her til Lands. Jeg troer, det vilde være praktisk, om Aktieselskaber i de mindre gode »Heste-Egne« saa lidt mere paa Kvantitet end Kvalitet, naturligvis under den Forudsætning, at man forstod at vælge; thi selv om det lykkes at købe en 1ste Klasses Hingst, og det viser sig, at den giver ret godt Afkom, saa bliver den Nytte, den gjør, dog ikke i Forhold til, hvad Tilfældet vilde være bleven, hvis den havde virket, hvor Hopperne tillige vare gode. Ved at flytte en udmærket Hingst fra en Egn, hvor der er heldige Betingelser for den at virke under, til en ringere, skeer der i Virkeligheden et Tab for Samfundet. Med Tilskudene til Indkjøb og Udstationering af Hingste, som den nye Husdyrlov tilsiger, vil der sandsynligvis blive stærkt Røre paa dette Omraade, og det er at haabe, at der vil ske heldige Omflytninger paa den ene eller den anden Maade.

I Aarets Løb er der ikke købt synderlig af jyske Avlsdyr til Øerne; der er gaaet en Del Føl til Fyen og Sjælland, opkjøbt for Foreninger, og der er ad privat Vej købt en hel Del Føl, som igjen ere solgte ved Auktion paa Sjælland til smaa Priser. Det er for Folk en behagelig og praktisk Maade at komme til en Del brugbare Heste paa, naar en Handelsmand vil løbe Risikoen. Øboerne ville helst komme lidt nemt til det, hvis de skulle have noget Nyt paa Husdyravlens Omraade. Sørgeligt er det, saa lidt Interesse Adskillige ofte vise for eget Velfærd; det er jo rigtignok ogsaa nemmere at lade Prangerne derom. Men disse købe ikke altid det bedste, derimod i Reglen det, de kunne tjene mest paa. Og endda stamme saa mange sjællandske Hingste fra indførte jyske Hopper. Skal der udrettes noget godt paa dette Felt paa Sjælland og Fyen, maa man mere følge Lolland-Falsters Exempel og foranstalte store Forenings-Opkjøb, enten i Jylland eller Nordslesvig.

Af jyske Hingste er der i Aarets Løb ikke nogen bedre gaaet til Øerne; man tager vistnok undertiden til

Takke med de ringere. Skade, at der er saa lidt Forstaaelse af, hvad der er brugbart. To store jyske Hingste, der begge have faaet Præmier saavel i Jylland som paa Sjælland, ere i dette Efteraar solgte ved Auktion over et Dødsbo i Sydsjælland for henholdsvis 4 og 800 Kr. Den første var 13 og den anden 6 Aar. Som Vallak havde denne vist samme Værdi, men den passede ikke for Sjællændernes Smag; det var en »grov Jyde«.

I Efteraaret er der af Hestehandler Oppenheim fra Hannover kjøbt en Del Hingstplage og unge Hingste til Priser fra 1—3000 Kr. Det var heldigvis langt fra Blomsten af den jyske Avl, saa Prisen vist var ret tilfredsstillende. Vi maa haabe, at den Trafik vil blive fortsat, thi nu ere vi ved at komme bort fra de taabelige, opskruede Priser for simplere Hingste, som have bestaaet i flere Aar.

Med Hensyn til Priserne paa fyenske og sjællandske Heste, da er den for 1ste Kl. vist omtrent som i Jylland, i alt Fald ikke lavere; derimod ere middelgode og simplere Varer ligesom Føl meget billigere. Gode, danske Luxusheste med »god Gang« ere en meget efterspurgt Vare i Udlandet, saavel i Tyskland, Frankrig som England, og betales dér i Forhold til deres Exterior meget dyrt paa Grund af deres Energi og Humør. Uheldigvis er det altfor lidt, vi have af den Slags Udførselsvare, saa Hestehandlerne skulle tjene saa meget desmere paa hver enkelt. —

Resultatet af denne Redegjørelse for Prisen paa vore Heste maa vist alligevel blive ret tilfredsstillende efter Tiden og Priserne paa flere andre Landbrugsprodukter. Hestetillæg er sammenlignet med Kvægopdræt endnu en udmærket Forretning, og man maa huske paa, at man langt fra overalt udelukkende kan kaste sig over Mejeri. Hvad der især mildner paa de lavere Priser, Opdrætterne nu maa nøjes med mod tidligere, er den tiltagende livlige Efterspørgsel der er efter Heste. Der kommer flere og flere Tyskere, og de ty stadig længere mod Nord.

Ligesom Priserne ere faldne, er Efterspørgslen stegen;

saalænge Prisen holdtes oppe, hørte man jævnlig Klager fra de tyske Hestehandlere over, at de danske Heste vare for dyre, hvorfor de for en Del maatte forsyne sig andet Steds eller tage til Takke med Hjemmets Varer. Nu konkurrere vi atter, ogsaa med Hensyn til Prisen, men, som foran anført, er Grunden til vor store Afsætning ingenlunde den relative Prisbillighed.

Den Stigning, der trods Freden i Europa er foregaaet i vor Hesteudførsel i de senere Aar, har i Landbrugsaaaret 1886—1887 overgaaet al Beregning, idet Statistiken viser en Udførsel af over 4000 Stkr. mere end Aaret forud, der endda var et godt Aar. Tilvæksten falder forholdsvis stærkest paa Juli Kvartal, i hvilket det tyske Forbud mod Udførsel af Heste ophævedes.

Omstaaende Tabel viser Udførsel, Indførsel og Overskudsudførsel ligefra 1864. Vi have der Afspejlinger saavel af Preussens Krig med Østerrig som med Frankrig samt Milliardbevægelsen.

1873 vare vi noget udtømte, og først efter 4 Aars Forløb naaede vi op til de store Tal, som siden omtrent have været de normale for Udførselen. Men Manglen paa Heste viser sig ogsaa ved den stærke Indførsel, der kulminerede 1881—82. Denne Tilvæxt skyldtes en Overfyldning, især Jylland med de billige, saakaldte russiske Ponier. Nu er vor Indførsel igjen nede paa et naturligt Tal, thi skjønt vi ere saa særlig hesteopdrættende, saa ville vi dog aldrig helt kunne undvære Indførsel. Dette skyldes noget Københavns Beliggenhed saa nær Sverrig og paa den mindst hestetillæggende Del af Landet, saa den omtrent lige saa let kan forsyne sig fra Ud- som fra Indland. Desuden bruges der i Hovedstaden en Del Luxusheste, som vi især hente fra Tyskland, men ogsaa for en Del fra Sverrig, samt en Mængde billige, lette Arbejdsheste, der komme fra sidstnævnte Land, foruden at vi i de senere Aar i Hovedsagen have remonteret fra Tyskland.

Indenfor Landets Grænser foregaaer der desuden en stadig Strøm fra Jylland til Øerne, idet København og

Landbrugsaaaret.	Heste og Føl tilsammen.		
	Udførsel.	Indførsel.	Overskud.
1864—65.....	5,661	2,436	3,225
1865—66.....	11,562	1,570	9,992
1866—67.....	7,306	2,137	5,169
1867—68.....	7,483	1,961	5,522
1868—69.....	8,492	2,299	6,193
1869—70.....	13,603	1,518	12,085
1870—71.....	19,124	1,753	17,371
1871—72.....	12,737	3,380	9,357
1872—73.....	9,814	3,960	5,854
1873—74.....	6,218	3,531	2,687
1874—75.....	6,751	3,226	3,525
1875—76.....	5,856	3,347	2,509
1876—77.....	7,469	2,235	5,234
1877—78.....	12,598	1,748	10,850
1878—79.....	12,208	2,534	9,674
1879—80.....	13,787	4,236	9,551
1880—81.....	11,802	5,517	6,285
1881—82.....	11,477	6,897	4,580
1882—83.....	9,200	6,724	2,476
1883—84.....	10,904	4,256	6,648
1884—85.....	11,191	3,975	7,216
1885—86.....	12,341	2,801	9,540
1886—87.....	16,466	3,096	13,370

tildels Øerne forsynes derfra med svære Arbejdsheste, men Størrelsen af denne Omsætning kjendes ikke, lige saa lidt som Udførselen til Udlandet fra hver enkelt Provins. Jeg skal anføre, hvad jeg veed herom: i Finansaaret 1873—74 udførtes der saaledes 909 Heste fra Øerne, hvoraf igjen sandsynligvis en Del vare indførte andetsteds fra, og 6179 fra Jylland. Disse Tal ere et Fingerpeg om, at Hestesalg ikke giver noget stort Overskud for Øerne, vel især for Sjælland; Udførselen dækker mulig ikke en Gang Indførselen. Hele Produktionen synes saaledes nærmest baseret paa eget Forbrug.

Jeg antager, at man deraf maa kunne danne sig en begrundet Mening om, i hvad Retning Hesteavlens bør ledes i en agerdyrkende Provins med stærk Lerjord.

Med Undtagelse af Landbrugsaaaret 1870—71 har saa-

vel Udførselen som Overskudsudførselen aldrig været saa stor i Kongeriget som i Aar, resp. 16,466 og 13,470 Stkr. Men fra disse Tal at dømme sikkert om Værdien af vor Hesteudførsel er vistnok aldeles umuligt, saa længe vi ikke kjende Antallet af udførte Føl; dog under 6—8 Millioner Kr. har den vist næppe været.

Om Indtægten af vor Hesteavl kan ventes at ville stige i de nærmeste Aar bliver maaske tvivlsomt, thi uagtet man sikkert kan gjøre Regning paa, at Forbedringen af Kvaliteten, i hvilken Retning der er særlig meget at gjøre i Hesteavlen, vil tage stærk Fart i den nærmeste Tid, saa trækker der dog Uvejrsskyer op paa vor sydlige Horisont, der formørke Udsigterne i en betydelig Grad for os. Den protektionistiske Strømning i Tyskland synes at blive mægtigere, i det mindste er der fremkommen og vedtaget Forslag i »det landøkonomiske Raad«, der holdt Møde i Efteraaret. af saadan Natur, at det vil kunne trykke vor Hesteforretning.

Der er foreslaaet en Forhøjelse af Tolden fra 20—50 Mk. for Heste, medens den nuværende Toldsats kommer til at gjælde for Føl.

Desværre kunne vi, som de Smaa, heller ikke paa dette Omraade gjøre Gjengjæld, thi efter at den store Indførsel af russiske Ponier næsten er ophørt, faa vi kun nogle faa Hundrede Luxusheste og Remonter fra Tyskland, medens vor øvrige Hesteindførsel stammer fra Sverrig, mod hvilket Land der vel næppe kan være Tale om at lukke ved høj Told.

Hvis Forslaget om en Told paa 50 Mk. pr. Hest bliver Virkelighed, maa vi, som Forholdene ere nu, hvilke nærmest ere i Købernes Favør, i alt Fald foreløbig være belavede paa at kvittere Toldens Størrelse. Tyskland kan ganske vist ikke undvære svære Heste, som det henter i Danmark, Belgien og Frankrig, medens det selv ingen har, det er Lyspunktet, men herpaa tør vi vel ikke bygge for meget. — vi ere, som sagt, de Smaa.

Af Begivenheder, der ere af eller kunne ventes at faa Betydning for Hesteavlen, maa noteres Oprettelsen af Heste-

avlsforeninger i Jylland. Spørgsmaalet om Avlsforeninger, der for et Aar siden kom op herhjemme efter tysk Mønster, er næsten brændende for Øjeblikket. Oprettelsen af Avlsforeninger for Kvæget er bleven en hel Epedemi, der mulig griber vel rask om sig. Vor Hesteavl trængte ikke mindre til virksom Hjælp end Kvægavlen, kun gjaldt det om at finde en passende praktisk Form herfor, thi paa dette Felt var der ingen Forbilleder, hverken ude eller hjemme. Det jydsk Husdyrbrugsudvalg tog imidlertid Sagen under Overvejelse og forfattede Lovudkast for saadanne; paa dette Grundlag dannedes i Februar den 1ste Hesteavlsforening, der døbttes »Jyden«, i Egnen V. for Aarhus, med Skoleforstander, Landbrugskandidat Petersen i Klank som Formand. Foreningen synes at vinde Sympathi og at trives, men endnu er den jo næppe et Aar gammel. Den har tiltrukket sig en Del Opmærksomhed, saa der i forskellige Egne saavel af Jylland som paa Øerne forberedes eller i det mindste tilraades Oprettelse af Hesteavlsforeninger med »Jyden« som Mønster. Hele Sagen synes at skulle faa et mægtigt Stød fremad ved rundelige Tilskud fra Statens Side.

Der er ingen Tvivl om, at Foreningsvejen er den rette til hurtig og kraftig Ophjælpning af Husdyravlen, og at man maa ønske Avlsforeningerne al mulig Fremgang, men hele Sagen er endnu i sin første Barndom herhjemme og har ikke gennemgaaet nogen Børnesygdom. Vi have ikke høstet nogen videre Erfaring paa dette Omraade, saa der mulig kunde være Anledning til ikke at forcere Sagen alt for rask frem. I disse Tider ere Folk meget villige til at gaa med paa alt, der ikke kræver kontant Udlæg, især hvis der ved en ihærdig Agitation stilles dem Kjæmpefremskridt i Udsigt. Men alt det kan ikke holdes, thi fordi der kjøbes et Handyr fra en anden Egn, og de bedste Hundyr »kaares« til det, skeer der ingen Mirakler, og Adskillige ville utvivlsomt, naar Tid er gaaet, føle sig skuffede over Lønningen for de Forpligtelser, de have paalagt sig. Om et Par Aar kommer først Avlsforeningernes vanskelige Tid.

Jeg troer, at der først gennem Drøftelse Mand og Mand imellem maa oparbejdes hos Opdrætterne en Stemning for Sagen og skabes en Overbevisning om dens Nytte. De maa være fuldt klare over, at de paalægge sig store personlige Baand — ellers gør jo Foreningen ikke andet, end hvad der kan udrettes gennem Dyrskueinstitutionen — til Fordel i Fremtiden for dem selv og Samfundet; men hurtige og tillige varige Fremskridt tør man ikke gjøre Regning paa i Husdyravlen.

Den nye Husdyrlov, der jo er traadt i Kraft iaar, kan ventelig blive en Støtte for Avlsforeningerne, uden hvilken mange af dem vel næppe vilde kunne bestaa; men det maa være en vanskelig Opgave for Administrationen at finde praktiske Fordelingsmaader. Vi staa jo ogsaa her paa aldeles bar Bund, men saa meget synes klart, at Beløbet til »alle de andre Formaal« sandsynligvis vil blive altfor lille.

Med Hensyn til Hesteavlen, da har den ny Husdyrlov egentlig ikke gjort nogen videre Forandring. Der er kommen nogle flere Penge til Uddeling i Form af Præmier, men samtidig stiger Antallet af præmieæskende Dyr betydelig Aar for Aar. Nye Principper er der jo ikke kommen ind i Husdyrloven, hvad Hestene angaa, den vigtigste Forandring, der mulig vil faa skjæbnesvangre Følger for enkelte mindre Landboforeninger, er den, at Dyr kun kunne faa Statstilskud paa eet Dyrskue af samme Art i det samme Aar. Derved gaa alle de gode Handyr og især Hingstplage over til de store Skuer og derved ville de smaa Foreninger utvivlsomt tabe baade i Interesse og mulig ogsaa tillige mange Medlemmer, især i disse Tider, hvor kun faa give unødvendige Bidrag ud.

Gennem »Fællesforeningerne« arbejdes der overalt for Stambogssagens Fremme. I Jylland, der i den Henseende er en Hestelængde forud for de andre Provinser, forberedes Udgivelsen af en Hoppestambog med »alle« de nulevende, saavel Individuer som med Hensyn til godt Afkom, fortrinlige Hopper.

Der har i den Anledning været holdt Mønstring af Hopper paa forskjellige Steder til Optagelse i Stambogen ved et Par af Husdyrudvalgets Medlemmer, hvilke Møder agtes fortsatte.

Saavel det fyenske Delegeretmøde som »de samvirkende sjællandske Landboforeningers« Husdyrbrugsudvalg have havt Hesteavlens fremme til Drøftelse.

Paa Fyen synes Stemningen, ikke alene hos det aldeles overvejende Flertal af Opdrættere, men ogsaa mere og mere hos de store Landmænd og andre Hestevenner, at vende tilbage til en Landhest af den gl. fyenske Type, som rigtignok for Øjeblikket ikke er almindelig, men som ventelig ligesom tidligere kan skaffes tilveje igjen ved Udvalg samt Indkjøb af passende Heste i Jylland og Nord-slesvig.

De ædle og forædlede Hingste, af hvilke der især ved Understøttelse af »Foreningen til den ædle Hesteavls Fremme« er udstationeret en Del paa Fyen, synes ikke rigtig at gjøre Lykke, hverken ved Dyrskuerne eller hos Opdrætterne; den offentlige Mening for Tiden i Forbindelse med de daarlige Tider begunstiger jo ikke Luxus. Selv de ret gode af Hingstene bedække kun faa Hopper, og efter de talrige Erfaringer man har fra tidligere Tid for Krydsning, selv med udmærkede »Blodsheste«, maa man være glad ved dette synlige Omslag i Stemningen. En anden Sag var det, om der tilstræbtes Dannelsen af et »konstant Slag« af Luxusheste ved Hjælp af saavel gode Hingste som Hopper af samme Slags; det maatte absolut hilses med Taknemlighed, men Udsigterne i den Retning ere ikke de lyseste. Det forhaandenværende stærkt forædlede, brugbare Hoppemateriale er ikke nær talrigt nok til de mange Hingste, selv om det kun anvendtes til »Renavl«. Et lille Skridt i Retning af rationel Art er dog gjort, idet Hoppepræmie ved nogle Dyrskuer betinges af Bedækning ved en bestemt Hingst. Men den eneste praktiske Vej til Bevarelse og Udvikling af en lille Specialitet, som Avlen af Luxusheste vel altid vil blive i Dan-

mark Vest for Storebelt, er utvivlsomt Dannelsen af en Avlsforening med dette Formaals.

Paa Sjælland er der i Aarets Løb ikke foretaget noget positivt Skridt til Hesteavlens Fremme, og det vil vistnok ogsaa falde vanskeligt at faa de mange Hoveder under én Hat. Imidlertid er Aaret ikke gaaet rent frugtesløst hen, idet der paa en Indstilling af Dyr læge Klingberg i Fredensborg til »de samvirkende Landboforeningers« Bestyrelse er kommen en officiel Betænkning fra Husdyrbrugsudvalget med den nuværende og afgaaede Statshingstespekulationskommissær, saa den vel altsaa tør betragtes som den sjællandske Hingstespekulationskommissions fremtidige Program. Der som et saadant i korte, klare Træk kunde meddeles Publikum, vilde der være meget vundet, thi siden den sjællandske Landhestetype er forsvunden, kunne Opdrætterne umulig vide, hvad de skulle holde sig til.

Udvalget har desværre ikke udtalt sig saa klart og praktisk som ønskeligt, da det skrev, hvad Formaålet for Sjællands Hesteavl bør være. Det hedder nemlig saaledes: en dyb, bred, vel fundamenteret, harmonisk bygget, stærk Kjørehest, paa ca. 10 Kv. 4“, helst lidt over, nødig under, med energisk passende høj Gang, tørt Præg, god Holdning og nogenledes ren Farve,

Man tilraader at bygge dette Ideal, især paa det tilstede-værende sjællandske Materiale, som med Frederiksborg Afstamning og Præg forener en Form, der saa nær som mulig svarer til ovenstaaende Beskrivelse.

Forøvrigt tilraades Oprettelse af Avlsforeninger, nærmest med »Jyden« som Forbillede, Stambogsføring og Undersøgelse af Præmiehingstes Afkom.

Det seer jo meget godt ud paa Papiret, men siden vil det vise sig, hvordan man stiller sig i Praxis, thi Idealet, der er opstillet, er næppe noget Virkelighedsbillede. Vil man lægge mere Vægt paa Størrelse og »Styrke« end hidtil med Tilsidesættelse af »Adel«, vil man ved Præmieringen protegere den lille, fine, orientalsk-frederiksborgske Type med god Travbevægelse, den ædle Væddeløberform eller

den større, sværere, rundbyggede Landhest, saaledes som den tidligere fandtes, og hvoraf der endnu findes en enkelt god Hingst?

Det er ikke umuligt, at »Betænkningen« vil fremkalde en lille, hippologsk Literatur, men i Stedet derfor vilde jeg med Glæde hilse den første virksomme Avlsforening med et praktisk Formaål, f. Ex. »Frederiksborghesten«, hvilken jo dog er en Slags national Type.

Af Udstillinger har der i 1887 ikke været nogen betydeligere her i Landet, og et Par større i Udlandet, i Newcastle og Frankfurt a. M., have ikke havt Interesse for os. Men vi forberede os paa at skabe en værdig Repræsentation af vort Lands Hesteavl ved Udstillingen her i Kjøbenhavn 1888, og vi maa alle haabe, at det skal lykkes os, thi denne Gang komme vi under Udlandets Kritik.
